

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวินิพนธ์เรื่องอุตุสํหาร ซึ่งเป็นวรรณคดีสันสกฤต ประเภทฉันทกาพย์ ตามทฤษฎีวินิพนธ์สันสกฤต ศึกษาศัพท์และสภาพรรณชาติที่สัมพันธ์กับ วรรณคดี และเปรียบเทียบอุตุสํหารกับวรรณคดีไทยที่มีลักษณะใกล้เคียง

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าผู้ประพันธ์อุตุสํหารใช้จินตนาการอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีวรรณคดี สันสกฤต พรรณนาสภาพรรณชาติ ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑)แผ่นดินและต้นไม้ (๒)ชีวิตสัตว์ และ (๓)ชีวิต มนุษย์ อุตุสํหารตีเด่นด้วยอรรถาถาการประเภทสวภาโวक्ति คือการพรรณนาธรรมชาติตามที่เป็นจริง มี วรรณคดีไทย ๓ เรื่องคล้ายคลึงกับอุตุสํหาร ได้แก่ ทวาทศมาสโคลงฉันท์ กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก และนิราศเดือน ทั้ง ๓ เรื่องนี้ใช้กลวิธีในการพรรณนาลักษณะคล้ายกับอุตุสํหาร ทว่ามีแก่นเรื่องต่างกัน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๖ บท บทแรกเป็นบทนำ บทที่ ๒ ชื่อว่า กาลิหาสและอุตุสํหาร ว่าด้วยกาลิหาส ผู้ประพันธ์อุตุสํหาร ความหมายและลักษณะของฉันทกาพย์ตามแนวทฤษฎีวินิพนธ์ สันสกฤต ฤดูกาลของอินเดีย และฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในอุตุสํหาร บทที่ ๓ ว่าด้วยอรรถาถาในอุตุสํหาร เป็นการศึกษาว่าด้วยการตกแต่งถ้อยคำในอุตุสํหารตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต ได้แก่ ศัพท์าถาการ อรรถาถาการ คุณ ธรณี และวีรติ บทที่ ๔ ชื่อว่าชีวิตกับการพรรณนาในอุตุสํหาร เป็นการศึกษาวิเคราะห์ บทประพันธ์ในแง่เนื้อหาและการพรรณนา บทที่ ๕ ว่าด้วยวรรณคดีไทยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอุตุสํหาร เป็นศึกษาเปรียบเทียบอุตุสํหารกับวรรณคดีไทยอีก ๓ เรื่อง บทที่ ๖ เป็นการสรุปผลการวิจัยและ ข้อเสนอแนะ

It is the purpose of this thesis to examine and interpret the rtusamhāra according to key principles of Sanskrit poetry. The work undertaken includes examination of persons related in the poem, structures of the poem and the use of words and compare this poem with three Thai literary works with similar time-order description and styles.

The study has found that the poetic imagination in Sanskrit Poetic Theory can be divided into three groups: earth and plants, wildlife, human beings. Among other alamkāras, Sanskrit poetic ornamentation, Rtusamhāra is the best at arthālamkāra, meaning ornamentation, called svabhāvokti or description of nature. There are three Thai literary works similar in style to rtusamhāra. These three poems share the same time-order description but are different from rtusamhāra in some particular ways.

The thesis consists of six chapters. Chapter One is an introduction to the subject. Chapter Two deals with rtusamhāra's authorship as well as general characteristic. Chapter Three is about alamkāra, containing sabdālamkāra arthālamkāra guna dhvani and rīti as found in the poem. Chapter Four deals with lives and descriptions which are analytical studies of the theme and influence of seasons on lives in the poem and the poet's world view to include the poet's poetic method. Chapter Five is the poem's comparative study of Thai literary works with a similar style: Thawathasamas, Niras Tharn Sok and Niras Duen. The analytical conclusion and suggestions are given in Chapter Six.